מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על־יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשס"ט, 2009
מספר השאלון: 011108, 211

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון ב׳

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	הבנה והבעה	—	50 נקודות
		חלק א: הבנה (20 נקודות)		
		חלק ב: הבעה (20 נקודות)		
		חלק ג: טקסטים מן המקורות (10 נקודות)		
פרק שני	—	תחביר	—	24 נקודות
פרק שלישי	—	מערכת הצורות	—	26 נקודות
		סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

קרא את המאמר שלפניך, וענה על השאלות לפי ההוראות בפרקים שאחריו.

התנדבות מתבגרים – המשאב הלא מנוצל*

(מעובד על פי עמית פנסו, רמי סטויצקי — המרכז הישראלי להתנדבות נוער)

תקופת ההתבגרות רצופה במצבי קונפליקט בין המתבגר לבין סביבתו, הגורמים לעתים לבלבול בזהות העצמית. מחד גיסא המתבגר שואף לעצמאות ולהשתחררות ממסגרות מכַוונות (כגון משפחה או בית ספר), ומאידך גיסא הוא זקוק לתמיכת המבוגרים לעתים עד כדי תלות רגשית בהם.

עם זאת אין להמעיט מהיכולת של בני נוער לעזור זה לזה ולהעניק תמיכה רגשית זה לזה אפילו בנסיבות קשות ביותר. הם חווים חוויות דומות ודוברים את אותה ה"שפה", ומתוך כך הם מסוגלים לסייע לחבריהם ואף לחלצם ממצבים קשים. מכאן שעל אף הקשיים המאפיינים גיל זה, יש לבני הנוער יכולות נתינה לזולת שמאפשרות להם לפעול במסגרות התנדבות שונות.

המחקר שעסק בהתנדבות התמקד בעבר בעיקר באוכלוסיית המתנדבים המבוגרים. כיום ידוע לנו מעט יותר על התנדבות של מתבגרים: על המאפיינים של בני נוער שבוחרים להתנדב, על המניעים להתנדבותם ועל ההשפעות של הפעילות ההתנדבותית על התפתחותם. ממחקרים התברר כי יש סיבות רבות וטובות להניח כי ההתנדבות יכולה להיות חוויה בעלת השלכות משמעותיות על התפתחותם האישית של המתבגרים.

ידוע כי תקופת ההתבגרות היא תקופה קריטית לגיבוש הזהות. ממחקרים מתברר כי התנדבות של מתבגרים עשויה לתרום לגיבושה של זהות בעלת זיקה חברתית חיובית. המתבגר המתנדב מנסה להוכיח לעצמו ולסובבים אותו שהוא יכול לקבל על עצמו אחריות ולעמוד בה. ההתנדבות גורמת לו להיות יצירתי יותר, הוא לומד לבצע דברים בכוחות עצמו ולפתור בעיות, והוא רוכש ידע חדש ומיומנויות חדשות. במסגרת ההתנדבות נפתחות לפני המתבגר הזדמנויות להכרת החברה על גווניה. הסדר הפוליטי וערכי המוסר של החברה נחשפים לעיניו, והוא לומד מה כוחו של היחיד להביא לשינוי חברתי. הוא ממלא תפקידים שונים מאלה שמזדמנים לו בדרך כלל, ולומד ליצור קשרים בין־אישיים חדשים. פעילות זו תורמת לגיבוש של זהות עצמית חיובית יותר.

יתרה מזו, מתבגר שעוסק בפעילות שיש בה נתינה לזולת — סביר להניח שיַפְנים התנהגות כזאת, והיא תישמר לאורך זמן גם בבגרותו. וכך גם תעלה הסבירות שחייו כאדם בוגר יתאפיינו בהתנהגות חברתית חיובית.

חוקרת בדקה קבוצת מתבגרים משכונת מצוקה שפעלו בהתנדבות בקהילה, ומצאה כי הפעילות הזאת תרמה להתפתחותם של בני נוער אלו: חל שיפור ביכולת הלימוד שלהם, הם פיתחו ביטחון עצמי, למדו לקבל אחריות, פיתחו מיומנויות לפתרון בעיות והפגינו יכולת התמודדות במצבים שונים.

מחקרים אחרים בדקו באיזו מידה התנדבות של מתבגרים עשויה לצמצם התנהגות חריגה. נמצא כי אצל מתבגרים שמשתתפים בפעילות התנדבותית נפוצה פחות התופעה של שימוש בסמים. עוד נמצא כי בארצות־הברית תכניות התנדבות של מתבגרים, שכללו השתתפות בקבוצות דיון, הפחיתו את שיעור הנשירה ממסגרות לימודיות.

* המאמר המקורי פורסם בשנת 2002 בירחון "משאבי אנוש".

/המשך בעמוד 3/

אנשי חינוך שאלו את עצמם אם לאחר גיל ההתבגרות יהיה הבדל — מבחינת הסיכוי להתנהגויות אנטי־סוציאליות — בין נערים שעסקו בפעילות התנדבותית לבין נערים שלא עסקו בכך. שתי תאוריות עונות בחיוב על שאלה זו.

לפי תאוריה אחת, במעבר לחיים הבוגרים רוב המתבגרים נוטים לפתח התנהגות על פי כללים מקובלים ורצויים לחברה, וזאת על ידי אימוץ הכללים הנהוגים במסגרת שהם נמצאים בה (בית הספר או עבודה). אם כן, אפשר לומר כי ההתנדבות — שהיא מעצם טבעה דפוס התנהגות על פי כללים רצויים לחברה — מחזקת את הקשר של המתנדבים אל המסגרת ואל כלליה.

לפי התאוריה השנייה, אדם רוכש את התנהגויותיו בדרך של חיקוי. אם כן, אפשר לומר שפעולת ההתנדבות מאפשרת למידה תוך חיקוי של מודלים חיוביים, כגון מדריכים או מתנדבים־בוגרים. גם אם במסגרת ההתנדבות המתבגרים נפגשים עם עבריינים, הם מזדהים יותר עם אלה המייצגים את החוק ומלווים את פעילותם ההתנדבותית, כגון שוטרים, רופאים, עובדי רווחה.

יתר על כן, התברר כי גם עבור מתבגרים שיש להם בעיות התנהגות, ההתנדבות יכולה לשמש אמצעי להשתלבותם מחדש בחברה. בני נוער שנפלטו ממסגרות שונות, וניתנה להם הזדמנות לפעילות התנדבותית במשותף עם בני נוער המתנהגים על פי הכללים המקובלים בחברה — שינו את התנהגותם והשתלבו בפעילות חברתית חיובית. אם נכון הדבר שבני נוער מושפעים זה מזה, סביר להניח שמתבגרים שיש להם בעיות התנהגות ילמדו מחבריהם להתנהג על פי הכללים המקובלים בחברה.

את החוקרים העסיקה גם השאלה מדוע נערים ונערות פונים לפעילות התנדבותית. אפשר לחלק את המניעים להתנדבות לשניים: המניע הראשון הוא הרצון המוטבע בנפשו של האדם לעזור לזולת ולתרום לחברה. המניע השני קשור בתועלת למתנדב עצמו, כגון חיפוש אחר עניין, צורך בהערכה, שאיפה להרחבת אופקים, רצון להכיר אנשים. הפעילות ההתנדבותית, הנובעת ממניעים אלה, מספקת לנער או לנערה תגמולים חיצוניים ופנימיים.

בני נוער מתנדבים שנשאלו על מניעיהם הביעו במפורש את השאיפה להגשמה עצמית ברמות שונות. עוד הם ציינו את הדחף לקשר אנושי הכולל עזרה לזולת והשפעה על מצבו של היחיד ועל מצבה של החברה. דחף זה אכן עולה בקנה אחד עם מאפייני גיל ההתבגרות: מצד אחד הצורך בתמיכה רגשית, ומצד אחר הצורך לביטוי עצמי ועצמאי. מילוי שני הצרכים האלה יוצר אצל המתבגר רגשות של שמחה ואושר בד בבד עם מודעות עמוקה למשמעות החיים.

במחקר שנערך במשך יותר מעשרים שנה בארצות שונות נמצא כי מחויבות כלפי אנשים אחרים תורמת לאושר ולחדוות חיים. האדם המתנסה במחויבות אישית מממש את היכולת לחרוג מעולמו הפנימי וליהנות מהרגשה של הגשמה וערך עצמי שהיא מקור לשמחה ואושר.

נראה אפוא כי התנדבות של מתבגרים היא משאב חשוב לחברה כולה. לכן מתבקש שכל הגורמים הממשלתיים והציבוריים יתגייסו כדי לקדם את התנדבות הנוער. ארגוני מתנדבים, הממשלה, מערכת החינוך ואף המגזר העסקי והתקשורת — בידם ליצור סביבה שמבינה ומעריכה את חשיבות ההתנדבות בקרב הנוער. עליהם למצוא דרכים חדשניות לעודד בני נוער להתנדב. יש לפתח ולהרחיב את מערך ההתנדבות של בני הנוער, ולהקים את המבנים הארגוניים הדרושים לשם כך. על כל אחד מן הגופים הללו להירתם להבטחת המקורות הכלכליים והאנושיים הדרושים להפעלת נוער מתנדב. כך תהפוך התנדבות הנוער למשאב מנוצל שישפיע לטובה על דמותה של החברה הישראלית.

/המשך בעמוד 4/

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שלושה חלקים – א: הבנה, ב: הבעה, ג: טקסטים מן המקורות.
ענה על השאלות לפי ההוראות בכל חלק.

חלק א: הבנה (20 נקודות)

ענה על כל השאלות 1-4 על פי המאמר.

1. א. בשורות 10-12 מונה הכותב שלושה נושאים הקשורים להתנדבות מתבגרים, שיש עליהם מידע מן המחקר. ציין מה הם שלושת הנושאים. (2 נקודות)

ב. רק שניים מן הנושאים שציינת בסעיף א מפותחים בהמשך המאמר.
ציין מה הם שני הנושאים האלה, והבא מן המאמר שני פרטים הנאמרים על כל אחד מהם (סה"כ – ארבעה פרטים). (4 נקודות)

2. לדעת הכותבים, מה ערכה של ההתנדבות עבור מתנדבים מתבגרים שיש להם בעיות התנהגות?
כיצד הם מנמקים את דעתם?
(2 נקודות)

3. א. מהי הטענה המרכזית של כותבי המאמר?
העתק את התשובה הנכונה ביותר. (3 נקודות)

(1) התנדבות של מתבגרים תקטין את מצוקתן של האוכלוסיות החלשות בישראל.
(2) פעילות התנדבותית תחזק את הקשר של המתבגרים המתנדבים בישראל אל המסגרות שבהן הם פועלים.
(3) התנדבות של מתבגרים תשפר את מצב מערכת החינוך במדינת ישראל.
(4) ההתנדבות תהפוך את המתבגרים לאזרחים טובים יותר, וכך תהיה החברה הישראלית כולה טובה יותר.

ב. ציין שני נימוקים שמביאים כותבי המאמר לביסוס טענתם. (4 נקודות)

4. לצד התועלת הרבה שבני נוער עשויים להפיק מפעולת ההתנדבות, קיים חשש מפני הקשיים והסיכונים הכרוכים בפעולה זו.

א. הבא דוגמה לקושי או לסיכון שבני נוער עשויים להיתקל בו במהלך התנדבותם.
התבסס על המאמר או על ידע אישי. (2 נקודות)

ב. הבע את דעתך על חשש זה. (3 נקודות)

/המשך בעמוד 5/

חלק ב: הבעה (20 נקודות)

בחר ב**אחד** מהנושאים 5-6 וכתוב עליו מאמר בהיקף של עמוד עד עמוד וחצי על פי ההוראות.

5. לפי המאמר, בגיל ההתבגרות יש קונפליקט: מתבגרים שואפים לעצמאות ולהשתחררות ממסגרות מַגוננות מצד אחד, וזקוקים לתמיכת המבוגרים לעתים עד כדי תלות רגשית בהם מצד אחר.

כתוב מאמר, ובו **דון** בבעיה זו. **חווה** את דעתך עליה. **נמק** את דבריך, ו**הבא** דוגמאות.

6. היום נהוג בבתי הספר לחייב תלמידים להשתתף בתכנית "מחויבות אישית" במסגרות שונות בקהילה.

כתוב מאמר, ובו **הצג** תכנית זו ואת מטרותיה. **הבע** את דעתך על החובה להשתתף בה, ו**נמק** את דבריך בעזרת דוגמאות מן המאמר, מידע אישי או משניהם.

/המשך בעמוד 6/

חלק ג: טקסטים מן המקורות (10 נקודות)

ענה על שאלה 7.

7. לפניך פסוק ח' מספר **דברים**, פרק כ"ב.

"כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ".

א. מבין ארבע ההמרות שלפניך, העתק את **כל ההמרות** לפועל וְעָשִׂיתָ, המשקפות במדויק את כוונת הפסוק. (2 נקודות)

— "עליך לעשות"

— "תוכל לעשות"

— "כדאי לעשות"

— "עֲשֵׂה"

ב. וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ"

בחר באחת מן האפשרויות (1)-(2) שלפניך, והעתק אותה למחברתך. (2 נקודות)

חלק זה הוא —

(1) נימוק לציווי בחלק הראשון של הפסוק.

(2) ציווי נוסף שאינו תלוי בציווי בחלק הראשון של הפסוק.

ג. "כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ"

נסח משפט זה בעברית בת־ימינו. (3 נקודות)

ד. לפניך קטע בן־ימינו. קרא אותו וענה על השאלה שאחריו.

חוזר מנכ"ל של משרד החינוך מחייב התקנת מעקה בכל מקום שבו הפרש הגובה עולה על 50 ס"מ; המעקה צריך להיות בגובה 1.10 מ' לפחות. [...] הרשות המקומית היא האחראית להתקנת המעקה במסגרת אחריותה למבני בתי ספר וחצרותיהם נוכח היותה המחזיקה במקרקעי בית הספר.

(מתוך דיון משפטי)

השווה בין הפסוק מספר דברים ובין הקטע בן־ימינו מבחינת התוכן שלהם:

ציין פרט אחד דומה ופרט אחד שונה. (3 נקודות)

/המשך בעמוד 7/

פרק שני – תחביר (24 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע שאלות: על שאלה 8 (חובה), ועל שלוש מהשאלות 9-12 (שאלות בחירה).
(לכל שאלה — 6 נקודות)

8. **שאלת חובה** (6 נקודות)

לפניך שני משפטים מורכבים I-II.

I. חוקרים מסכימים כי תקופת ההתבגרות היא תקופה קריטית לגיבוש הזהות.

II. ממחקרים מתברר כי התנדבות של מתבגרים תורמת לגיבוש זהות עצמית חיובית.

ענה על הסעיפים א-ג.

א. העתק את שני המשפטים. בכל משפט —

(1) תחם את הפסוקית, וציין את תפקידה התחבירי.

(2) ציין את הנושא ואת הנשוא בכל פסוקית.

ב. נסח את משפט II כך שהפסוקית שבו תהיה בעלת אותו התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט I. תוכל להשתמש בפועל מתאים לפי בחירתך.

ג. הָמֵר את משפט I למשפט פשוט בעל הסגר.

שאלות בחירה (18 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 9-12 (לכל שאלה — 6 נקודות).

9. לפניך משפט מורכב.

את החוקרים העסיקה השאלה מה מניע את בני הנוער לפעילות התנדבותית.

א. העתק את הפסוקית, וציין מהו תפקידה התחבירי.

ב. כתוב את המשפט הנתון כולו כמשפט פשוט.

ג. פָּרק את המשפט הנתון לשני משפטים פשוטים. הקפד על רצף הגיוני של המשפטים.

/המשך בעמוד 8/

10. לפניך שלושה משפטים I-III.

I. הרצון לתרום לחברה הוא מניע חשוב להתנדבות.

II. לפי אחד החוקרים, זהו מניע המוטבע בנפש האדם.

III. המניע האחר הוא תועלת למתנדב עצמו.

לפניך שלושה היגדים המתייחסים לשלושת המשפטים I, II, III.

א. שלושת המשפטים הם שֵמניים.

ב. שלושת המשפטים הם פשוטים.

ג. בשלושת המשפטים הנושא מופיע בתחילת המשפט.

קבע לגבי כל היגד אם הוא נכון או לא נכון, והוכח את קביעתך ביחס לכל היגד.

11. א. לפניך שתי דרכים I, II לתחימת משפט, אך רק אחת מהן נכונה.

I. **לפי המחקרים, יש בסיס להנחה | שההתנדבות יכולה להיות חוויה**

| שיש לה השלכות משמעותיות על התפתחותם של המתבגרים.

II. **לפי המחקרים, יש בסיס להנחה | שההתנדבות יכולה להיות חוויה**

| שיש לה השלכות משמעותיות על התפתחותם של המתבגרים.

העתק את המשפט שהתחימה בו נכונה (כולל סימוני התחימה).

כתוב מהו הסוג התחבירי של המשפט שהעתקת, וציין את התפקיד התחבירי של החלקים התחומים בו.

ב. לפניך שני משפטים I-II.

I. בני נוער יכולים להעניק זה לזה תמיכה רגשית אפילו בנסיבות קשות ביותר.

II. הם חווים חוויות דומות.

בְּנֵה מן המשפטים I ו־ II משפט איחוי (מחובר) בעל קשר הגיוני.

/המשך בעמוד 9/

12. א. לפניך משפט דו־משמעי.

הביקורת על ההחלטה שפורסמה אמש באמצעי התקשורת הייתה עניינית.

מה הן שתי המשמעויות האפשריות להבנת המשפט?

ב. לפניך שני צירופים I-II, שאחד מהם הוא דו־משמעי.

I. מבנה הארגון החדש.

II. בעלי תפקידים מנוסים.

(1) העתק את הצירוף הדו־משמעי, וכתוב אותו בשני אופנים כך שכל אחד מהם יבטא משמעות אחת.

(2) הסבר מדוע הצירוף האחר הוא חד־משמעי.

פרק שלישי – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש שאלות: על שאלה 13 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 14-17 (שאלות בחירה).

13. <u>שאלת חובה</u> (8 נקודות)

לפניך ארבע קבוצות מילים, א-ד, ובכל קבוצה יש מילה יוצאת דופן מבחינת השורש.

העתק את האותיות א-ד, וליד כל אות:

– ציין את המילה היוצאת דופן מבחינת השורש, וכתוב את השורש שלה.

– כתוב את השורש המשותף לשתי המילים האחרות.

א. מֵנִיעַ, מְנִיעָה של מחלות, מָנוֹעַ חשמלי.

ב. העצים הֵצֵלּוּ, כוחות הַצָּלָה, משאב לא מְנֻצָּל.

ג. מָחֲאוּ כף, הביעו מְחָאָה, הִתְמַחוּת.

ד. הִתְנַסּוּת, מְנוּסָּה היא בריחה, עורכת דין מְנֻסָּה.

/המשך בעמוד 10/

<u>שאלות בחירה</u> (18 נקודות)

לפניך ארבע שאלות: שתיים מתחום הפועל (שאלות 14-15), ושתיים מתחום השם (שאלות 16-17).
עליך לענות על <u>שתי</u> שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן כרצונך: מתחום הפועל, מתחום השם או משני התחומים (לכל שאלה — 9 נקודות).

<u>שים לב</u>: בכל שאלה שתבחר, ענה על <u>כל</u> הסעיפים שבה.

<u>הפועל</u>

14. א. לפניך שני זוגות משפטים I-II, ובכל זוג יש פועל מודגש.

בכל זוג ציין במה שני הפעלים שונים זה מזה, ובמה הם זהים זה לזה (שורש, בניין, גוף, זמן).

זוג I — לפי המאמר, תַּעֲלֶה הסבירות שחיי המתנדב הבוגר יתאפיינו בהתנהגות חיובית.

— לפי הפרסום בעיתונות, חברת הטלפונים תַּעֲלֶה בקרוב את מחיר השיחות.

זוג II — פרט זה נחוץ כי הוא מַשְׁלִים את החסר.

— הם מַשְׁלִים את עצמם; הבעיה לא תיפתר מאליה.

ב. מהי צורת העבר של הפועל נוֹטִים?

נָטוּ, הִטּוּ, נָטוּ, הֻטּוּ

העתק את התשובה ה<u>נכונה</u>.

15. לפניך חמישה משפטים I-V, ובכל משפט פועל מודגש.

I. היועצות מְכַוְּנוֹת את המתנדבים למסגרות התנדבות שונות.

II. המתנדבות מִתְכּוֹנְנוֹת למסיבת סוף השנה עם הקשישים.

III. תכניות טלוויזיה שמצלמות אנשים בזמן אמת מְכֻנּוֹת "תכניות ראליטי".

IV. הן מוּכָנוֹת למשימה, ובתוך רגעים ספורים הן יצאו לדרך.

V. עוד נָכוֹנוּ לנו ימים טובים מאלה.

א. (1) איזה מבין הפעלים I-V יוצא דופן מבחינת ה<u>שורש</u>, ומהו את השורש שלו?

(2) מהו השורש ה<u>משותף</u> לארבעת הפעלים האחרים?

ב. ציין את ה<u>בניין</u> של <u>כל אחד</u> מהפעלים המודגשים.

/המשך בעמוד 11/

השם

16. א. לפניך שתי קבוצות של שמות I-II, ובכל קבוצה ארבעה שמות.

קבוצה I: שְׁכוּנָה, תְּחוּשָׁה, מְצוּקָה, תְּבוּנָה

קבוצה II: רְפוּי בעיסוק, מְלוּי, בְּטוּי, חְקוּי

בכל קבוצה, ציין את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

ב. לפניך ארבעה שמות.

רָצוֹן, רִבְעוֹן, פִּתְרוֹן, מָלוֹן

(1) איזה שם יוצא דופן מבחינת דרך התצורה, ומהי דרך התצורה המשותפת לשלושת השמות האחרים?

(2) באיזו מן המילים הנו״ן הסופית היא חלק מן השורש?

17. א. לפניך חמישה שמות.

חַשָּׁב, חוֹקֵר, חַשְׁמַלַאי, שַׂחְיָן, חַזַאי

(1) מהי המשמעות המשותפת לכל חמשת השמות?

(2) איזו מילה יוצאת דופן מבחינת דרך התצורה?

ב. לפניך שני שמות.

רְשׁוּת כניסה

רָאשׁוּת הממשלה

ציין את דרך התצורה של כל אחד משני השמות האלה, והסבר בפירוט כל דרך תצורה.

ג. לפניך שישה שמות.

קַלּוּת, תְּלוּת, תַּגְמוּל, תָּוִית, מִדָּה, מַדָּד

מיין את השמות האלה לשתי דרכי התצורה שציינת בסעיף ב בשאלה זו.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך